

K O M U N I K A T
Z B A D A N I A

Warszawa, maj 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/67/2009

**KANDYDACI W WYBORACH
DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Na wybory do Parlamentu Europejskiego wybiera się – według ich własnych deklaracji – co najmniej dwie piąte zwolenników poszczególnych ugrupowań funkcjonujących na naszej scenie politycznej. Osoby o sprecyzowanych sympatiach partyjnych stanowią obecnie¹ zdecydowaną większość (79%) wśród ogółu zgłaszających zamiar uczestnictwa w tym głosowaniu. Pod tym względem niewątpliwie będą to więc wybory „partyjne”, ale czy także „upartyjnione”, jeśli chodzi o charakter decyzji wyborczych? W jakim stopniu decyzje podjęte przy urnie wyborczej mogą być podporządkowane sympatiom partyjnym głosujących?

GŁOSOWANIE NA PARTIE CZY NA OSOBY?

Dominujący udział osób o sprecyzowanych sympatiach partyjnych wśród zdeklarowanych uczestników eurowyborów może oznaczać, że identyfikacje partyjne w rzeczywistości będą miały większe znaczenie, niż można by zakładać ze względu na specyfikę tych wyborów. Badani o zdecydowanych preferencjach partyjnych są nie tylko bardziej wyrobieni politycznie i zwykle lepiej znają kandydatów, ale – podejmując decyzje wyborcze – nie przestają być sympatykami swojej partii. Można więc z dużym prawdopodobieństwem zakładać, że głosując w tych wyborach w większym lub mniejszym stopniu pozostaną „lojalni” wobec ugrupowania, które popierają.

Wśród osób zamierzających wziąć udział w wyborach prawie połowa (46%) deklaruje, że to, z listy jakiej partii dany kandydat staruje, ma dla nich duże znaczenie, a nieco ponad jedna trzecia (37%) traktuje rekomendacje partyjne jako mało istotne. Ogół uprawnionych do głosowania przywiązuje dużo mniejszą wagę do tego, którą partię reprezentuje dany kandydat.

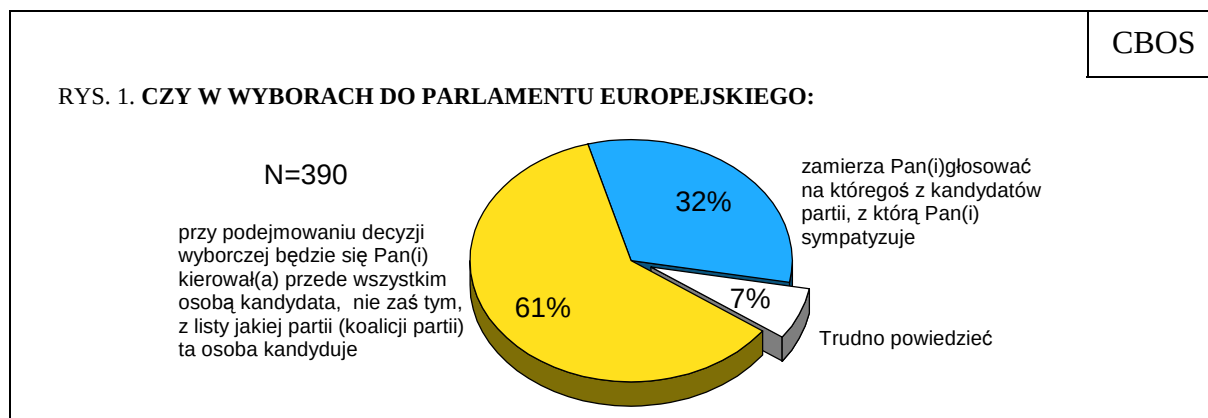
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (227) przeprowadzono w dniach 2–8 kwietnia 2009 roku na liczącej 1094 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Tabela 1

Jak duże znaczenie ma dla Pana(i) to, jaką partię czy koalicję partii reprezentują kandydaci startujący w wyborach do PE? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się poniższą skalą, na której „1” oznacza, że ma to dla Pana(i) bardzo duże znaczenie, a „7” – że w ogóle nie ma to dla Pana(i) znaczenia	Odpowiedzi	
	osób deklarujących udział w wyborach N=390	ogółu badanych
	w procentach	
Bardzo duże znaczenie (1)	20	14
Duże znaczenie (2–3)	26	18
Średnie – ani małe, ani duże (4)	14	13
Raczej niewielkie znaczenie (5–6)	13	14
W ogóle nie ma znaczenia (7)	24	35
Trudno powiedzieć	3	6

Ogólnie rzecz biorąc, rekomendacje partyjne są bardziej istotne dla ludzi wykształconych (wśród mających wyższe wykształcenie 42% twierdzi, że są ważne), mieszkańców największych miast (41%), a także badanych deklarujących wyższe niż przeciętne dochody na osobę w rodzinie (zob. tabele aneksowe). Wśród grup społeczno-zawodowych tego rodzaju poparcie liczy się najbardziej dla osób pracujących na własny rachunek (48%), uczniów i studentów (39%) oraz kadry kierowniczej, specjalistów (36%). Badani o poglądach prawicowych w większym stopniu uwzględniają w swej decyzji wyborczej rekomendacje partyjne niż identyfikujący się z lewicą (odpowiednio 43% i 35%). Z kolei najmniej liczą się z poparciem partyjnym dla poszczególnych kandydatów osoby gorzej wykształcone – z wykształceniem zawodowym i podstawowym (o tym, że poparcie partyjne nie jest dla nich ważne, twierdzi co najmniej połowa z nich), mieszkańcy najmniejszych miast (53%) lub wsi (50%) i badani osiągający dochody na osobę w rodzinie poniżej przeciętnych. W grupach społeczno-zawodowych najmniej z opiniami gremiów kierowniczych poszczególnych ugrupowań liczą się pracownicy usług (60%), średni personel techniczny (56%), robotnicy niewykwalifikowani (54%), rolnicy (53%), a wśród biernych zawodowo – gospodynie domowe (59%).

Większość wyborców (61%) nie zakłada jednak bezwarunkowego poparcia dla któregoś z kandydatów rekomendowanych przez ich partię, a przy podejmowaniu decyzji wyborczej zamierza kierować się głównie oceną osoby startującej do PE, niezależnie od tego, która partia ją popiera. Prawie o połowę mniejsza (32%) jest grupa tych, którzy wybierają się na wybory, ale planują głosować na któregoś z kandydatów popieranych przez ugrupowanie polityczne, z którym się utożsamiają.

Rekomendacjom partyjnym w największym stopniu skłonni są zawierzyć wyborcy PO oraz SLD. Wyraźnie rzadziej takie nastawienie prezentują zwolennicy PSL oraz PiS. Jednocześnie elektorat PiS, głosując w tych wyborach, znacznie częściej niż zadeklarowani wyborcy pozostałych ugrupowań, ma zamiar kierować się osobami samych kandydatów, nie zaś głównie lojalnością wobec swojej partii. Najmniej zdecydowani w tej kwestii są sympatycy PSL. Co piąty z nich nie potrafi powiedzieć, czym będzie się kierował podejmując decyzję wyborczą. Wśród wyborców niemających obecnie sprecyzowanych sympatii partyjnych trzy czwarte będzie brać pod uwagę ocenę samych kandydatów bez względu na ich przynależność partyjną.

Tabela 2

Czy w wyborach do Parlamentu Europejskiego:	Elektoraty partii politycznych*				Niezd- cydowani
	PO	PSL**	PiS	SLD	
	w procentach				
– zamierza Pan(i) głosować na któregoś z kandydatów partii, z którą Pan(i) sympatyzuje	44	29	30	42	11
– przy podejmowaniu decyzji wyborczej będzie się Pan(i) kierował(a) przede wszystkim osobą kandydata, nie zaś tym, z listy jakiej partii (koalicji partii) ta osoba kandyduje	52	51	67	55	75
Trudno powiedzieć	4	20	3	3	14

* Według preferencji w ewentualnych wyborach do Sejmu i Senatu

** Dane dotyczące tej partii należy interpretować ostrożnie z powodu małej liczby jej sympatyków w próbie

Oczywiście, w miarę upływu czasu w tych postawach wyborczych i nastawieniach dużo może się jeszcze zmienić, zwłaszcza że obecne deklaracje są składane w sytuacji bardzo nikłej wiedzy o osobach startujących w tych wyborach. Niewątpliwie wiele w tym względzie może zależeć od atrakcyjności samych kandydatów, zwłaszcza tych reprezentujących ugrupowania o najniższym poziomie lojalności wobec rekomendacji partyjnych.

ATRAKCYJNOŚĆ KANDYDATUR

Poziom akceptacji poszczególnych kandydatów, co oczywiste, w dużym stopniu jest pochodną ich popularności. Spośród uwzględnionych w naszym badaniu kandydatów na europarlamentarzystów najlepiej znani są: Zbigniew Ziobro (92% deklaracji znajomości), Jerzy Buzek (89%), a także Wojciech Olejniczak i – mimo długoletniej nieobecności w bieżącym życiu politycznym – Marian Krzaklewski (po 83% deklaracji znajomości). Dużo osób rozpoznaje też Marka Borowskiego i Jarosława Kalinowskiego (po 79%). Wśród polityków znanych zdecydowanej większości badanych są jeszcze poseł PiS Jacek Kurski (73%) oraz były minister spraw zagranicznych i europoseł obecnej kadencji Dariusz Rosati (64%).

Z kolei do najmniej znanych szerokiej publiczności kandydatów na europarlamentarzystów należy zaliczyć przede wszystkim szefową Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce i była prezes zarządu Fundacji Schumana Różę Thun, która ma otwierać listę PO w Krakowie. Z jej nazwiskiem nie ma żadnych skojarzeń prawie cztery piąte badanych (79%). Większość respondentów (67%) nie zna także Pawła Kowala, który będzie reprezentować PiS w tych wyborach. Prawie równie mało znani są badanym: Magdalena Środa, mająca kandydować z list koalicyjnej CentroLewicy – Porozumienia dla Przyszłości, Jacek Saryusz-Wolski, jeden z najbardziej prominentnych naszych przedstawicieli na forum PE, przewodniczący komisji spraw zagranicznych tej instytucji, oraz Adam Bielan z PiS, europoseł obecnej kadencji.

Wśród uwzględnionych w badaniu kandydatów w wyborach do PE najsilniejszą pozycję ma obecnie Jerzy Buzek. Prawie połowa ogółu ankietowanych (47%) zadeklarowała, że jako kandydat na europosła były premier im odpowiada i byliby skłonni głosować na niego w tych wyborach. Drugie miejsce wśród najczęściej akceptowanych kandydatów zajmuje Marek Borowski (43% poparcia), na trzecim zaś z nieco słabszym wynikiem plasuje się lider SLD Wojciech Olejniczak (39%). Trochę mniejszą „siłę przyciągania” mają: Jarosław Kalinowski (36%), Zbigniew Ziobro (35%) oraz startująca z listy PO w Warszawie unijna komisarz ds. polityki regionalnej Danuta Hübner (34%). Kolejne miejsca w tym rankingu zajmują politycy reprezentujący w tych wyborach centrolewicowe PdP: Dariusz Rosati (31%) oraz Tomasz Nałęcz (26%) i Janusz Onyszkiewicz (25%). Pierwszą dziesiątkę najpopularniejszych kandydatów w wyborach do PE zamyka Marian Krzaklewski, którego w roli reprezentanta godnego ich głosów widziałoby 21% ogółu badanych.

Tabela 3

Przedstawię teraz Panu(i) listę polityków, którzy prawdopodobnie będą kandydować w wyborach do Parlamentu Europejskiego. O każdej z tych osób proszę powiedzieć, czy kandydat ten Panu(i) odpowiada, mógł(mogła)by Pan(i) na niego zagłosować czy też nie? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się skalą, na której –3 oznacza, że kandydat ten zdecydowanie Panu(i) nie odpowiada i nie zagłosował(a)by Pan(i) na niego, a +3 – że zdecydowanie Panu(i) odpowiada i mógł(mogła)by Pan(i) na niego głosować				
	Akceptacja (+1 do +3)	Obojętność	Odrzucenie (–1 do –3)	Nieznajomość
	w procentach			
Jerzy Buzek	47	20	18	11
Marek Borowski	43	16	16	21
Wojciech Olejniczak	39	21	19	17
Jarosław Kalinowski	36	21	18	21
Zbigniew Ziobro	35	14	39	8
Danuta Hübner	34	14	10	39
Dariusz Rosati	31	17	13	36
Tomasz Nałęcz	26	17	9	43
Janusz Onyszkiewicz	25	18	11	41
Marian Krzaklewski	21	23	35	17
Janusz Zemke	19	16	11	50
Longin Pastusiak	18	18	14	47
Jolanta Szymanek-Deresz	18	12	11	55
Jacek Kurski	17	15	36	27
Marek Siwiec	17	18	18	43
Eugeniusz Kłopotek	17	15	16	48
Jacek Saryusz-Wolski	17	10	6	63
Janusz Lewandowski	16	16	13	50
Michał Kamiński	13	21	14	48
Stanisław Żelichowski	12	16	9	60
Magdalena Środa	11	11	11	64
Janusz Piechociński	11	17	10	59
Adam Bielan	7	14	14	62
Paweł Kowal	7	13	10	67
Róża Thun	5	9	4	79

Wśród kandydatów na europarlamentarzystów, których zamieściliśmy na naszej liście, najmniejsze poparcie mają osoby najmniej znane. Tylko 5% spośród ogółu uprawnionych do głosowania deklaruje oddanie głosu na Różę Thun. Prawie równie małą popularnością cieszą się dwaj najmniej znani szerokiej publiczności kandydaci PiS – Paweł Kowal oraz Adam Bielan. Na końcowych pozycjach tego rankingu lokują się także nierozpoznawani przez większość badanych Magdalena Środa oraz kandydaci PSL w tych wyborach – Stanisław Żelichowski i Janusz Piechociński.

Spśród kandydatów uwzględnionych w naszym badaniu największy elektorat negatywny ma Zbigniew Ziobro. Prawie dwie piąte badanych (39%) wyklucza możliwość oddania na niego głosu. Liczba jego zadeklarowanych przeciwników przekracza też liczbę jego zwolenników. Wyraźnie większy niż przeciętnie elektorat negatywny ma także drugi liczący się kandydat PiS – Jacek Kurski. Na pewno nie zagłosowałoby na niego 36% ankietowanych, a więc dwukrotnie więcej, niż skłonnych byłoby popierać jego kandydaturę w tych wyborach. Kontrowersyjnym kandydatem jest także Marian Krzaklewski. Do jego zadeklarowanych zwolenników zalicza się co piąty respondent, natomiast znacznie więcej osób (35%) odrzuca jego kandydaturę.

Pozostali politycy mają wśród respondentów wyraźnie mniej przeciwników. Podobnie jednak jak wielkość poparcia, tak i rozmiary negatywnego elektoratu po części zależą od tego, czy dana osoba jest znana i jak duża grupa badanych ją ocenia. Na tle innych mniej znanych polityków relatywnie spory negatywny elektorat ma prawie powszechnie znany badanym Wojciech Olejniczak (19%). Niemal tak samo liczni są przeciwnicy Jerzego Buzka (18%), cieszącego się wśród Polaków największą popularnością i aprobatą, a także Jarosława Kalinowskiego (18%) lokującego się na wysokiej pozycji rankingu poparcia.

A jak wyglądają szanse wyborcze poszczególnych kandydatów wśród zadeklarowanych uczestników tego głosowania?

Nim odpowiemy na to pytanie, musimy zastrzec, iż przedstawione niżej wyniki nie są w żadnym razie prognozą wyborczą, lecz jedynie orientacyjnym oszacowaniem atrakcyjności poszczególnych kandydatów wśród **ogółu wyborców, nie zaś wśród tych, którzy faktycznie będą mieli szanse na nich głosować**. O rzeczywistych szansach w wyborach decydować będzie kontekst regionalny, czyli popularność osiągnięta wśród wyborców w konkretnych okręgach wyborczych, w których kandydaci będą startować. Ważne będą także osoby kontrkandydatów. Warto też przypomnieć, że zgodnie z ordynacją wyborczą liczyć się będzie jeszcze poziom poparcia uzyskany nie tylko w danym okręgu, ale też w całym kraju. Od tego zależeć będzie liczba mandatów zdobytych w danym okręgu.

Dla potencjalnych wyborców, tak jak dla szerokiej publiczności, kandydatem numer jeden w tych wyborach jest Jerzy Buzek. Prawie dwie trzecie wybierających się do urn (65%), chciałoby głosować na byłego premiera, gdyby kandydował z ich okręgu wyborczego. Drugim najbardziej liczącym się dla wyborców kandydatem – jednak już ze słabszym wynikiem – jest Marek Borowski (55%). Trzecie miejsce wśród najczęściej aprobowanych kandydatów zajmuje lider SLD Wojciech Olejniczak (50%). Nieco większe szanse wyborcze

niż wśród ogółu badanych ma lepiej znana wąskiej grupie zadeklarowanych wyborców Danuta Hübner (47%), która nieznacznie wyprzedza w tej klasyfikacji lidera PdP Dariusza Rosatego (46%) oraz Jarosława Kalinowskiego (45%). Pozostali kandydaci są już wyraźnie mniej popularni wśród wyborców zapowiadających swój pewny udział w czerwcowym głosowaniu.

Tabela 4

Stosunek i znajomość kandydatów na europosłów wśród deklarujących udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego (N=390)					
	Akceptacja (+1 do +3)	Obojętność	Odrzucenie (-1 do -3)	Nieznajomość	Średnia
	w procentach				
Jerzy Buzek	65	12	18	4	0,97
Marek Borowski	55	13	19	10	0,68
Wojciech Olejniczak	50	19	24	5	0,44
Danuta Hübner	47	13	14	24	1,01
Dariusz Rosati	46	16	15	20	0,75
Jarosław Kalinowski	45	20	21	11	0,44
Tomasz Nałęcz	37	19	13	27	0,52
Zbigniew Ziobro	36	11	49	2	-0,49
Janusz Onyszkiewicz	35	20	14	25	0,47
Janusz Zemke	30	18	15	35	0,28
Jacek Saryusz-Wolski	29	10	8	50	0,88
Jolanta Szymanek-Deresz	29	12	16	40	0,26
Longin Pastusiak	27	21	20	29	0,08
Eugeniusz Kłopotek	26	13	26	32	-0,24
Janusz Lewandowski	25	19	18	34	0,07
Marian Krzaklewski	25	23	43	7	-0,58
Marek Siwiec	24	21	26	25	-0,23
Jacek Kurski	21	15	48	13	-0,94
Michał Kamiński	20	11	32	34	-0,65
Janusz Piechociński	18	18	14	47	-0,02
Stanisław Żelichowski	18	19	13	46	0,08
Magdalena Środa	17	13	17	50	-0,20
Paweł Kowal	12	14	16	57	-0,42
Adam Bielan	11	15	23	47	-0,82
Róża Thun	10	9	5	73	0,28

Nieco ponad jedna trzecia ogółu wyborców za godnych poparcia uważa reprezentujących w tych wyborach PdP – Tomasza Nałęcza i Janusza Onyszkiewicza (odpowiednio: 37% i 35%). Mniej więcej tyle samo zwolenników wśród ogółu wyborców ma Zbigniew Ziobro (36%). Warto zauważyć, że w tej klasyfikacji (czyli wśród osób wybierających się na wybory) pozycja byłego ministra sprawiedliwości jest wyraźnie słabsza

niż w rankingu uwzględniającym opinie ogółu badanych (spadek z 5 na 8 miejsce). Nieco mniej niż jedna trzecia zadeklarowanych wyborców oddałaby swój głos na reprezentujących SLD Janusza Zemke (30%) i Jolantę Szymanek-Deresz (29%). Takie samo poparcie uzyskałby Jacek Saryusz-Wolski (29%), który w odróżnieniu od Zbigniewa Ziobry jest dla grupy zainteresowanych udziałem w wyborach do PE bardziej atrakcyjnym kandydatem niż dla ogółu Polaków (awans z 17 na 11 miejsce).

Relatywnie najmniejsze zainteresowanie wyborców budzą kandydatury: Róży Thun (10%), postaci bardzo mało znanej nawet w gronie zadeklarowanych uczestników głosowania, Adama Bielana (11%), który niezależnie od relatywnie małej rozpoznawalności jest też dla zadeklarowanych uczestników eurowyborów jednym z najbardziej kontrowersyjnie ocenianych polityków, oraz Pawła Kowala (12%) nieidentyfikowanego przez blisko trzy piąte wybierających się na wybory.

Wśród potencjalnych wyborców **Platformy Obywatelskiej** największe poparcie wyborcze ma Jerzy Buzek (65%). Kolejne miejsca wśród najczęściej popieranych kandydatów zajmują reprezentujący PdP Marek Borowski (60%), kandydujący z list SLD Wojciech Olejniczak (55%) oraz Danuta Hübner (54%) i Dariusz Rosati (54%). Jacek Saryusz-Wolski jest kandydatem stosunkowo mało znanym nawet w elektoracie PO i w skali całego kraju poparłoby go zaledwie 28% zwolenników tej partii. Kontrowersyjnym kandydatem dla elektoratu Platformy jest, o czym świadczą wskazania ankietowanych, Marian Krzaklewski – więcej sympatyków tej partii odrzuca (38%), niż popiera (26%) jego kandydaturę. Ze względu na małą rozpoznawalność bardzo słabo na tle konkurentów politycznych wypada wśród ogółu zwolenników PO Róża Thun (11% poparcia) .

Wśród sympatyków **Prawa i Sprawiedliwości** z największą aprobatą spotykają się kandydatury Zbigniewa Ziobry (75%) i Jacka Kurskiego (59%). Niewiele mniejsze poparcie ma w tym elektoracie Jerzy Buzek (56%). Na wiele głosów zwolenników PiS mógłby liczyć także Jarosław Kalinowski (44%). Niespełna dwie piąte wyborców tej partii (38%) głosowałoby na mniej znanego Michała Kamińskiego, który ma w tym elektoracie niewiele więcej zwolenników niż lider SdPi Marek Borowski (36%).

Tabela 5

Kandydaci	Stosunek do kandydatów w elektoratach partii politycznych (N=390)							
	PO		PSL		PiS		SLD	
	poparcie	odrzućenie	poparcie	odrzućenie	poparcie	odrzućenie	poparcie	odrzućenie
	w procentach							
J. Kalinowski	43	17	84	6	44	20	43	28
J. Buzek	65	12	59	22	56	25	70	16
W. Olejniczak	55	18	52	5	33	40	70	13
P. Kowal	4	18	49	31	23	5	7	23
T. Nałęcz	41	10	48	13	28	16	62	11
M. Borowski	60	13	47	13	36	34	78	14
J. Onyszkiewicz	42	10	40	5	22	18	53	8
Z. Ziobro	21	60	40	45	75	12	17	65
D. Rosati	54	10	38	9	29	24	50	13
J. Piechociński	13	12	37	10	21	11	13	14
J. Zemke	29	12	36	7	26	19	42	13
S. Żelichowski	16	10	36	10	16	10	23	15
M. Saryusz-Wolski	28	7	34	3	23	11	23	8
M. Krzaklewski	26	38	31	29	28	38	17	55
D. Hübner	54	8	26	10	32	19	58	10
E. Kłopotek	20	21	25	20	34	19	24	30
J. Kurski	11	59	24	48	59	12	11	67
L. Pastusiak	22	19	23	9	19	23	49	10
J. Szymanek-Deresz	26	11	22	13	24	22	42	7
M. Siwiec	21	24	17	12	18	30	43	12
M. Kamiński	15	38	17	26	38	9	9	40
J. Lewandowski	29	15	12	10	22	18	33	14
M. Środa	18	13	7	7	15	23	27	10
A. Bielan	8	25	7	18	27	8	4	31
R. Thun	11	4	5	6	3	6	8	3

Wyborcy **Sojuszu Lewicy Demokratycznej** aprobuja stosunkowo najbardziej szerokie spektrum osobowości sceny politycznej. Najchętniej głosowaliby na Marka Borowskiego (78%), reprezentującego w tych wyborach konkurencyjny blok centrolewicowy. Z bardzo dużą aprobatą ze strony tego elektoratu spotyka się kandydatura Jerzego Buzka (70%). Na tyle samo głosów co były premier mógłby liczyć najsilniejszy kandydat SLD w tych wyborach Wojciech Olejniczak (70%). Dobrze notowania w tym elektoracie mają też Danuta Hübner (58%) i startujący z list PdP: Tomasz Nałęcz (62%), Janusz Onyszkiewicz (53%) i Dariusz Rosati (50%).

Ogół wyborców **Polskiego Stronnictwa Ludowego** z największą aprobatą odnosi się do kandydatury Jarosława Kalinowskiego (84%). Pozostałe osoby startujące z list tej partii, według preferencji zadeklarowanych jej zwolenników, zdecydowanie ustępują pod względem

atrakcyjności kandydatom innych ugrupowań. Spore szanse u zwolenników ludowców ma Jerzy Buzek, a także Wojciech Olejniczak, Paweł Kowal, Tomasz Nałęcz i Marek Borowski.

Jest rzeczą naturalną, że w wyborach do PE większość głosujących chciałaby się kierować własną oceną osobowości każdego kandydata, jego kompetencji i przygotowania do roli europarlamentarzysty, a nie zdawać się na decyzje i wybory gremiów kierowniczych poszczególnych partii. Jednak – z różnych względów – racjonalność decyzji wyborczych jest ograniczona i tak naprawdę wielu głosujących zawiera rekomendacjom partii politycznej, z którą się utożsamia.

To, z listy jakiej partii startuje dany kandydat, ma większe znaczenie dla zwolenników prawicy niż lewicy. Wśród sympatyków poszczególnych ugrupowań rekomendacjom partyjnym w największym stopniu są skłonni zawierzyć wyborcy PO oraz SLD. Rzadziej gotowość poparcia kandydata własnej partii deklarują zwolennicy PSL oraz PiS. Jednocześnie ci ostatni w porównaniu z pozostałymi elektoratami najczęściej mają zamiar kierować się w swym wyborze własną oceną osobowości kandydatów, nie zaś tym, z listy jakiego ugrupowania czy koalicji partii oni starują.

Wśród wszystkich zadeklarowanych uczestników wyborów do PE najbardziej popularnym kandydatem jest Jerzy Buzek. Kolejnymi najbardziej liczącymi się dla ogółu potencjalnych wyborców kandydatami są: Marek Borowski, Wojciech Olejniczak, Danuta Hübner, Dariusz Rosati oraz Jarosław Kalinowski. Relatywnie najmniej zwolenników wśród ogółu głosujących mają kandydaci słabo rozpoznawalni – jak Róża Thun czy Paweł Kowal – bądź postrzegani kontrowersyjnie – jak Adam Bielan. W elektoratach partyjnych poza Jerzym Buzkiem stosunkowo najbardziej uniwersalnymi kandydatami, w dużej mierze akceptowanymi także przez wyborców innych niż własna partii, okazują się politycy PdP: Marek Borowski, Dariusz Rosati czy Tomasz Nałęcz.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1

		Jak duże znaczenie ma dla Pana(i) to, jaką partię reprezentują kandydaci startujący w wyborach do Parlamentu Europejskiego? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się poniższą skalą, na której „1” oznacza, że ma to dla Pana(i) bardzo duże znaczenie, a „7” – że w ogóle nie ma to dla Pana(i) znaczenia				Liczba osób
		1–3 duże znaczenie	4 średnie	5–7 niewielkie i żadne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		32	13	49	6	1091
Płeć	Mężczyźni	34	16	46	4	512
	Kobiety	29	11	52	7	579
Wiek	18-24 lata	35	17	46	2	155
	25-34	27	15	52	6	209
	35-44	37	12	47	3	175
	45-54	32	14	49	4	189
	55-64	32	12	51	5	178
	65 lat i więcej	26	9	49	15	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	10	50	9	409
	Miasto do 20 tys.	25	17	53	6	147
	20-100 tys.	31	15	48	6	213
	101-500 tys.	34	17	47	2	179
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	41	11	47	2	142
	Podstawowe	24	12	50	15	277
	Zasadnicze zawodowe	29	12	55	5	273
	Średnie	34	14	49	3	379
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	42	17	40		162
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	20	44		96
	Średni personel, technicy	24	18	56	2	41
	Pracownicy adm.-biurowi	35	17	45	2	68
	Pracownicy usług	25	11	60	4	67
	Robotnicy wykwalifikowani	31	14	49	6	143
	Robotnicy niewykwalifik.	31	15	54		47
	Rolnicy	33	5	53	9	58
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	48	7	45		37
	Renciści	27	14	44	15	75
	Emeryci	28	12	48	12	229
	Uczniowie i studenci	39	13	45	3	92
	Bezrobotni	32	16	48	4	66
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	29	8	59	3	73
	inst. państw., publicznej	33	15	51	1	138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	20	42	1	77
	sekt. prywat. poza rolnict.	33	14	50	4	248
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	33	4	56	8	51
	Do 500 zł	34	7	53	6	228
	501-750	24	14	54	7	189
	751-1000	31	17	44	8	181
	1001-1500	40	17	39	4	166
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	41	14	44		114
	Złe	25	8	56	11	194
	Średnie	29	13	51	7	481
Udział w prakt. religijnych	Dobre	38	15	45	2	416
	Kilka razy w tygodniu	31	6	53	10	68
	Raz w tygodniu	33	13	49	5	506
	1-2 razy w miesiącu	31	17	47	5	204
	Kilka razy w roku	30	14	49	7	216
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	30	11	55	4	97
	Lewica	35	18	45	1	147
	Centrum	30	15	54	2	383
	Prawica	43	13	41	3	354
	Trudno powiedzieć	13	7	58	22	208

Tabela 2

		Czy w wyborach do Parlamentu Europejskiego:			Liczba osób
		zamierza Pan(i) głosować na któregoś z kandydatów partii, z którą Pan(i) sympatyzuje	przy podejmowaniu decyzji wyborczej będzie się Pan(i) kierował(a) przede wszystkim osobą kandydata, nie zaś tym, z listy jakiej partii (koalicji partii) ta osoba kandyduje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	61	7	390
Płeć	Mężczyźni	34	61	5	204
	Kobiety	30	61	9	185
Wiek	18-24 lata	26	71	2	53
	25-34	24	71	5	58
	35-44	43	45	12	62
	45-54	30	62	8	90
	55-64	37	57	6	73
	65 lat i więcej	28	64	8	54
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	62	10	122
	Miasto do 20 tys.	21	69	11	47
	20-100 tys.	34	59	7	68
	101-500 tys.	40	55	5	72
	501 tys. i więcej mieszk.	33	64	3	81
Wykształcenie	Podstawowe	26	66	8	71
	Zasadnicze zawodowe	26	63	11	83
	Średnie	35	60	5	143
	Wyższe	36	58	6	92
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	57	4	57
	Średni personel, technicy	21	72	7	15
	Pracownicy adm.-biurowi	28	61	11	28
	Pracownicy usług	44	40	16	15
	Robotnicy wykwalifikowani	32	60	9	49
	Robotnicy niewykwalifik.	26	63	11	19
	Rolnicy	37	49	14	18
	Pracujący na własny rach.	49	45	7	17
Bierni zawodowo	Renciści	39	61		19
	Emeryci	31	63	6	71
	Uczniowie i studenci	18	79	3	40
	Bezrobotni	30	63	7	18
	Gospodynie domowe i inni	27	64	9	23
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	60	11	61
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	44	11	26
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	58	4	93
	prywatnym gosp. rolnym	31	56	14	18
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	58	8	72
	501-750	24	68	7	54
	751-1000	28	66	6	67
	1001-1500	38	56	6	63
	Powyżej 1500 zł	31	62	7	67
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	63	6	46
	Średnie	34	57	9	143
	Dobre	30	64	6	201
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	42	21	26
	Raz w tygodniu	29	64	7	184
	1-2 razy w miesiącu	39	56	5	67
	Kilka razy w roku	26	69	5	76
	W ogóle nie uczestniczy	37	57	6	36
Poglądy polityczne	Lewica	33	65	2	77
	Centrum	26	65	9	128
	Prawica	39	56	5	154
	Trudno powiedzieć	17	61	22	31